

وظیفه بیماران نسبت به روزه ماه مبارک رمضان

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (سوره بقره آیه ۱۸۳)

روزه ماه مبارک رمضان از ضروریات دین اسلام و ارکان اساسی آن و جزو اصول عملی (فروع) دین است و همانگونه که در قرآن کریم آمده است، عامل بسیار مهم نیل به تقوا و پاداش اخروی است و علاوه بر آن، آثار بسیار زیادی برای سلامتی مادی و معنوی انسان دارد. این فریضه الهی، وظیفه عمومی مکلفان است؛ ولی طبق آیات ۱۸۴ و ۱۸۵ سوره بقره، بیماران و مسافران و افراد ناتوان از روزه‌داری معاف هستند. اما مطابق روایاتی که مفسر این آیات است و فتاوی فقهای بزرگوار که مبتنی احکام الهی است، بیمارانی که روزه برای آنان ضرری ندارد و توانایی بجا آوردن آن را دارند، مانند سایر مکلفان باید این وظیفه واجب را بجای آورند. سؤال اینجاست، کدام دسته از بیماران باید و کدامیک نباید روزه بگیرند؟ حکم شرعی در پاسخ این سؤال این است که اگر بیمار خودش تشخیص می‌دهد که روزه برایش مضر است، نباید روزه بگیرد و چنانچه ضرر ندارد، باید روزه بگیرد. در صورتی که خودش نتواند تشخیص دهد، می‌تواند به پزشک متخصص و مورد اطمینان مراجعه کند. اما از آنجاکه وضعیت بسیاری از بیماری‌ها نسبت به روزه‌داری برای اکثر بیماران و حتی عده زیادی از پزشکان ناشناخته است، به اهتمام فرهنگستان علوم پزشکی و مؤسسه موضوع‌شناسی احکام فقهی، با حضور پزشکان متخصص و فوق تخصص در رشته‌های مختلف و عالمان حوزه علمیه، با برگزاری جلسات متعدد و بررسی انواع بیماری‌های مختلف جهت راهنمایی بیماران محترم، نتیجه بحث‌های موشکافانه و دقت‌های متخصصانه و احتیاط‌های متعهدانه، نتیجه آن به شرح پیوست در سه ستون مجزا تقدیم می‌شود. امید است بیماران محترمی که وظیفه خود را نسبت به روزه‌داری تشخیص نمی‌دهند با مراجعه به جدول پیوست و شناخت وضعیت و وظیفه‌شان بتوانند به تکلیف خود عمل کنند. یادآوری می‌شود: این جدول برای بیماران در وضعیت آب و هوای متعادل فعلی است و ممکن است در فصل‌های گرم سال و در مناطق غیرمعتارف که روز بسیار طولانی و شب‌های کوتاه دارند، وضعیت بیماری و روزه‌داری متفاوت باشد.

وضعیت و سلامتی بیمار	توصیه به روزه داری (روزه ضرر ندارد)	روزه‌داری با نظر پزشک معالج	توصیه به ترک روزه (روزه ضرر دارد)
دیابت	بیمار دیابتی که با رژیم غذایی درمان می‌شود و بیماری کنترل شده است.	بیمار دیابتی که با قرص‌های خوراکی کنترل شده و عوارض بیماری را ندارند. بیماران دیابتی که عوارض دیابتی آنها کنترل شده است.	بیماران دیابتی که سابقه آغمای دیابتی و یا کاهش شدید و افزایش شدید قند خون را به کرات داشته‌اند. بیماران دیابتی که عوارض شدید دیابت را دارند. بیماران باردار دیابتی بیماران دیابتی که کنترل قند ایشان دشوار و دارای نوسانات فراوان است. بیماران دیابتی که علائم هشداردهنده افت قندخون در آنها از بین رفته است.
بیماری‌های تیروئید	بیماران مبتلا به کم‌کاری و پرکاری تیروئید که تحت درمان هستند و نتایج آزمایش‌های آنها طبیعی است. بیماران دارای گواتر (بزرگی تیروئید) که آزمایش‌های آنها طبیعی است. بیماران مبتلا به گره منفرد یا گره‌های متعدد تیروئید که آزمایش‌های آنها طبیعی است.	بیماران کم‌کاری و پرکاری تیروئید که جدیداً مبتلا شده‌اند و هنوز آزمایش‌های آنها طبیعی نشده است. بیماری مبتلا به پرکاری تیروئید با عوارض چشمی متوسط یا شدید کلیه بیماران تیروئید که تحت درمان هستند ولی بیماری‌های دیگر زمینه‌ای دارند و یا هنوز آزمایش‌های تیروئید طبیعی نشده است.	بیماران مبتلا به کم‌کاری و پرکاری تیروئید که هنوز درمان نشده‌اند. بیماران مبتلا به التهاب تیروئید حاد و تحت حاد قبل از درمان
بیماری‌های گوارشی	بیماران با سوءهاضمه که آزمایش میکروب معده آنها مثبت بوده و با درمان مناسب بدون علامت هستند. بیماران با التهاب روده که بیماری غیرفعال است. مبتلایان به کبد چرب درجه ۱ و ۲ مبتلایان به سنگ‌های صفراوی مزمن و بدون علامت	بیمارانی که تحت درمان با داروهای گوارشی، به ویژه مهارکننده‌های پمپ (PPI) هستند. بیماران با رفاکس مری (برگشت اسید معده به مری) بیماران مبتلا به التهاب روده با علائم خفیف یا متوسط مبتلایان به سندرم روده تحریک‌پذیر (کولیت عصبی) هیپاتیت مزمن غیرسیروتیک مبتلایان به یبوست مزمن	بیماران مبتلا به میکروب معده که هنوز درمان نشده‌اند. بیماران مبتلا به التهاب روده شدید و کنترل نشده مبتلایان به سیروز و نارسایی کبد مبتلایان به سنگ‌های صفراوی علامت‌دار

وضعیت سلامت و بیماری	توصیه به روزه‌داری (روزه ضرر ندارد)	روزه‌داری با نظر پزشک معالج	توصیه به ترک روزه (روزه ضرر دارد)
بیماری‌های کلیه	کم‌کاری عملکرد کلیه آنها که پیوند کلیه شده‌اند میتلایان به سنگ کلیه		اکثر بیماران دیالیزی میتلایان به سنگ‌های کلیه متعدد
بیماری‌های چشم	افرادی که عیب انکساری چشم (نزدیک‌بینی، دوربینی، آستیگماتیسم) دارند. میتلایان به آب مروارید چشم میتلایان به خشکی چشم	میتلایان به گلوکوم (آب سیاه چشم) میتلایان به رتینوپاتی (بیماری شبکیه)	
بیماری‌های روماتیسمی	بیماران آرتریت روماتوئید و لوپوس حفیف و سایر بیماران روماتیسم که تحت کنترل هستند. میتلایان به نقرس مزمن کنترل شده	سایر میتلایان به آرتریت روماتوئید میتلایان به لوپوس با شدت متوسط میتلایان به بیماری شوگرن یا نقرس شدید	میتلایان به لوپوس شدید میتلایان به واسکولیت (التهاب در دیواره عروق خونی)
بیماری‌های قلبی	بیماران با مشکلات دریچه‌های قلبی خفیف که بیماری پایدار دارند و تحت درمان می‌باشند. بیماران دارای فشارخون کنترل شده	افراد با سابقه بیماری عروق کرونر، یا سکنه قلبی و یا سابقه عمل جراحی قلب که تحت کنترل دارویی هستند. بیماران دارای فشارخون کنترل نشده بیماران مبتلا به نارسایی مزمن قلب کنترل شده	بیماران مبتلا به بیماری عروقی کرونر که کنترل نشده و یا سکنه قلبی حاد دارند و یا اخیراً تحت عمل جراحی قلب یا بالون درمانی بوده‌اند. بیماران مبتلا به نارسایی قلبی یا سایر امراض قلبی کنترل نشده
بیماری‌های تنفسی	افراد سیگاری افراد با مشکلات تنفسی کنترل شده	بیماران مبتلا به آسم ربوی کنترل نشده بیماران با مشکلات تنفسی کنترل نشده بیمارانی که اخیراً جراحی قفسه صدری داشته‌اند.	بیماران با مشکلات تنفسی حاد و بیماران وابسته به اکسیژن بیماران مبتلا به سرطان ریه کنترل نشده
بیماری‌های سلسله اعصاب	سابقه سکنه مغزی که چند سال گذشته و علامت زیادی نگذاشته و احتمال عود آن ناچیز است. میتلایان به سردرد مزمن که بررسی شده و کنترل هستند.	میتلایان به سکنه مغزی که در چند سال اخیر اتفاق افتاده است. میتلایان به سردرد شدید مقاوم به درمان میتلایان به بیماری ام. اس، پارکینسون و بیماری‌های مزمن عصبی	میتلایان به سکنه مغزی حاد یا مکرر بیماران مبتلا به تشنج (صرع) که تحت درمان دارویی هستند. میتلایان به ام. اس با حمله اخیر یا ناتوانی شدید میتلایان به فشار بالای مغز که تحت درمان دارویی هستند.
بیماری‌های روانی	افراد با اختلال شخصیت	بیماران مزمن روانی که تحت کنترل دارویی هستند. بیماران با اختلالات عصبی روانی خفیف و متوسط	اختلال روان پزشکی حاد یا درجه متوسط یا شدید اختلال شناختی شدید (دمانس) و آلزایمر افراد کم‌توان ذهنی متوسط یا شدید اختلالات جدی و شدید روانی (سایکوتیک)
سرطان	بیماران سرطانی که از نظر پزشک معالج درمان شده‌اند و خودشان احساس می‌کنند که توانایی روزه را دارند.	میتلایان به سرطان دستگاه‌های مختلف بعد از درمان با نظر پزشک متخصص بیمارانی که جراحی، اشعه درمانی یا شیمی‌درمانی داشته‌اند با نظر پزشک متخصص	بیماران سرطانی وخیم، آنها که نیاز به مصرف دایم مایعات و یا وعده‌های غذایی متعدد دارند. بیماران تحت شیمی‌درمانی که دچار تهوع و استفراغ مکرر هستند.
مصرف دارو	افرادی که از داروهای مختلف ۱ تا ۲ بار در روز مصرف می‌کنند و بیماری‌شان کنترل شده است.	بیمارانی که داروهای متعددی برای کنترل بیماری‌ها مصرف می‌کنند.	بیمارانی که لازم است داروها را در فواصل منظم کمتر از ۸ ساعت مصرف کنند.
سایر موارد		سایر بیماری‌ها و موارد حاد روزه‌داری در تعدادی از روزهای رمضان در افرادی که روزه‌داری همه روزها مجاز نیست. داشتن اعمال جراحی اخیر	حرج، عدم طاقت و احساس ضرر، به‌ویژه برای افراد سالمند.
سالم	افراد فاقد بیماری، بجز کسانی که : به جهت ضعف جسمانی شدید یا کهنسالی اصلاً توانایی روزه داری نداشته باشند. یا روزه برایش طاقت فرساست (خرجی است) یعنی مشقت زیاد دارد یا به جهت دیگری احساس کند روزه ضرر دارد مثلاً سبب عود کردن بیماری بشود.	برای زنان باردار با در نظر گرفتن موارد زیر: فقدان بیماری مزمن زمینه‌ای، ترجیحاً در سه ماهه دوم بارداری، فقدان حاملگی پرخطر، داشتن وزن مناسب پیش از بارداری، وزن‌گیری مناسب در طی بارداری و به شرط مصرف غذای سحر * زنان باردار روزه‌دار می‌بایست مشابه بارداری پرخطر مراقبت‌های ویژه دریافت نمایند مادران شیرده پس از ۶ ماه بعد از زایمان با توجه به سلامت مادر و رشد طبیعی کودک مادران شیرده در ۶ ماهه اول بعد از زایمان در صورتی که فرزندشان علاوه بر شیر مادر، از شیر کمکی تغذیه می‌کند.	زنان باردار با سابقه بیماری مزمن زمینه‌ای، حاملگی‌های پرخطر، وزن کم در زمان بارداری، وزن‌گیری نامناسب دوران بارداری مادران شیرده در ۶ ماهه اول بعد از زایمان که فرزندشان فقط از شیر مادر تغذیه می‌کند.